

**МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. ЛАЗАРЯНА**

РАДА З ГУМАНІТАРНОГО ВИХОВАННЯ

ВІСНИК КУРАТОРА

№ 42

(листопад 2009)

ДНІПРОПЕТРОВСЬК
2009

УДК 378

Укладач: Дешко Л. К.

Вісник куратора № 42 (листопад 2009 р.)

Рекомендовано до друку Радою з гуманітарного
виховання 26 листопада 2009 року

Редактор: Лагдан С. П.

Комп'ютерний набір: Сидорчук Н. В.

Зміст

1. Роль куратора у формуванні особистості студента.
(М. В. Зайцева – Дніпропетровський національний університет)
2. Чи потрібен Dress code студентам? (результати соціологічного дослідження).
(Керівник соціологічної групи, доцент кафедри філософії і соціології Пономаренко І.Ю., члени соціологічної групи: доцент кафедри філософії і соціології Дешко Л.К., студенти 142 гр. Абрамова Ю., Войнова С., Мартинюк А.).
3. Часопис ДПТУ.
4. Календар знаменних дат.
5. Згадаймо ці дати.

РОЛЬ КУРАТОРА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Завданням вищої школи є формування фахівців-професіоналів, які поєднували б фундаментальні теоретичні знання і ретельну практичну підготовку. Особливого значення набуває проблема підготовки випускників класичних університетів у зв'язку з їхньою майбутньою багатофункціональною діяльністю. Університети як провідні науково-освітні заклади у системі вищої освіти повинні готувати професіоналів, які здатні не тільки розвивати обрані сфери діяльності, а й керувати розвитком суспільства. А це неможливо без сформованості у людини різноманітних особистісних якостей. І вища школа, як невід'ємний інститут суспільства, несе за це відповідальність.

Формування цілісної особистості означає сприяння становленню особистості з такими якостями, які дозволили б їй максимально розкрити свій інтелектуальний, духовний потенціал, досягти гармонії з оточуючим світом, оптимально співпрацювати з іншими людьми. Казати про цілісну особистість можна у тому випадку, коли людина не тільки отримала якісну освіту. Цілісна особистість має внутрішню свободу, але й вміє нести відповідальність за свої вчинки, поважає себе та інших, прагне розвиватися.

Студентський вік – важливий етап розвитку особистості. У цей період відбувається становлення фахівця, формування його світогляду, ідеалів переконань. К. Д. Ушинський вважав період життя людини від 16 до 22-23 років найбільш вирішальним: «Тут саме завершується період утворення окремих низок уявлень, і якщо не усі вони, то значна частина їх групується в одну мережу, досить широку, щоб надати вирішальну перевагу тому чи іншому уявленню у напрямі думок людини та її характерів». Б. Г. Ананьєв виділяє цей вік як «центральний період становлення характеру та інтелекту».

Саме тому метою вищої освіти є не тільки засвоєння знань та набуття та набуття практичних навичок, які необхідні для професійної діяльності, а й розвиток особистості, її інтелектуальних здібностей, моральних якостей. Студентські роки людини – перша сходинка до зрілості, а не тільки підготовка до майбутньої діяльності.

Спеціалісти виділяють ряд вікових та особистісних особливостей молоді студентського віку. Для періоду юності, на який припадає студентський вік, типовим є максималізм і категоричність оцінок, які інколи проходять у негативне ставлення до думки дорослих, неприйняття їхніх порад, що може привести до конфліктів. Студентський вік характеризується також прагненням самостійно й активно обирати певний життєвий стиль та ідеал.

У студентський період молода людина оволодіває професією і починає випробувати себе в інших сферах життя, самостійно планує свою діяльність і поведінку, активно відстоює самостійність суджень і дій. У цьому віці на основі синтезу наявних знань, життєвого досвіду, самостійних міркувань і дій формуються світогляд, етичні та естетичні погляди. Багато з них переходять із сфери теоретичних уявлень у сферу практичних здійснень.

Однак, у зв'язку з матеріальною залежністю від батьків та необхідністю

підкорятися існуючому розпорядку навчального закладу, виникає протиріччя між різноманітністю бажань і можливістю їх здійснення. Студенти старших курсів намагаються розв'язати це протиріччя додатковим заробітком на шкоду своїй основній навчальній діяльності.

Самооцінка студента, особливо на перших курсах, є суперечливою і часом нереалістичною. Іноді це викликає невпевненість у собі, яка затримує процес адаптації до вузівського життя, негативно впливає на навчання.

Слово «куратор» з латинської перекладається як піклувальник (від *curo* – пікуюсь). Тому його виховна діяльність повинна будуватися на основі розуміння індивідуальних рис і особливостей студента, поваги до особистості, турботи про їх гармонійний розвиток. Його завданням є не лише контроль відвідування занять студентами та їхнього навчання, а й підтримка, допомога студентам у разі виникнення проблем.

Звичайно, можна назвати труднощі, які виникають у студента будь-якого курсу, але є ряд специфічних проблем.

Проблеми, які виникають у першокурсників пов'язані, перш за все, з адаптацією до нових умов. Перехід зі школи у вищій навчальний заклад – складний етап. Студент має адаптуватися до нових умов навчання, нового колективу, особливостей діяльності ВНЗ. Новий характер навчання, новий студентський колектив, зростаюча самостійність та активність справляють вирішальний вплив на формування та розвиток особистості порівняно зі шкільним віком.

Головними труднощами, з якими зіштовхуються студенти першого курсу, можуть бути такі:

- відсутність навичок самостійної роботи, невміння працювати з науковою літературою, бібліотечними фондами;
- необхідність оптимально розподіляти свій час між навчанням, побутом і відпочинком, особливо при переході з домашніх умов до гуртожитку;
- проблеми пристосування до нового колективу тощо.

Фахівці вважають, що початок успішної адаптації першокурсників пов'язаний з активним освоєнням соціально-психологічного простору університету. Якщо певна частина першокурсників починає активно досліджувати його (мається на увазі простір не лише навчальної, а й поза навчальної діяльності), то більшість віддає перевагу пасивній поведінці.

Спеціалісти, що займаються питаннями адаптації студентів до умов навчання, за результатами досліджень дійшли висновку, що структурні підрозділи вищого навчального закладу розрізняються за ступенем легкості їх засвоєння студентами: найскладнішим для освоєння є простір деканатів та ректорату (знайомство з цими підструктурами викликає у студентів напруженість і скутість); на другому місці – простір бібліотек і кафедр. Найлегшим для засвоєння є соціально-психологічний простір їдальні.

Відсутність орієнтації в існуючій «системі координат» університету, може стати причиною неуспішною адаптації першокурсників, що може привести до втрати інтересу до навчання, а також негативно позначитися на їх самооцінці. Все це не надає можливості молодій людині само реалізуватися у

вищому навчальному закладі, а значить – отримати можливості для майбутньої соціальної реалізації.

Адаптація студента до нових умов навчання – серйозне завдання для куратора академічної групи. Він повинен пам'ятати про можливість виникнення подібних проблем та намагатися спільно зі студентами вирішувати їх.

Для ефективної психофізичної, психологічної, соціально-психологічної адаптації куратор повинен ознайомити першокурсників з вимогами, які існують у вищому навчальному закладі, його традиціями, історією, організувати їхню взаємодію з кафедрами ВНЗ, сприяти порозумінню в групі.

Особливої уваги потребує робота у гуртожитку. Неофіційні умови спілкування дають можливість краще вивчити особливості характеру студентів та налагодити з ними співпрацю.

Як показує досвід, корисним для студентів першокурсників є відвідування групи, разом з куратором, бібліотеки університету, під час якого вони мають можливість ознайомитись з специфікою роботи відділів, правилами користування каталогами, алгоритмом пошуку необхідних джерел тощо.

Таким чином, завдання куратора у роботі зі студентами - першокурсниками полягає у допомозі їх адаптації до нових умов, підтриманні їхньої ініціативи, сприянні налагодження належних стосунків між ними та викладачами.

Безперечно, студентів випускних курсів хвилюють й інші проблеми. Це й можливості працевлаштування та необхідність поєднання навчання з трудовою діяльністю, створення сім'ї, а іноді і виховання власних дітей. І якщо на перших курсах куратор працює, в основному, з групою, то на четвертому, п'ятому, курсах на перший план виходить індивідуальна робота зі студентами.

Куратор академічної групи є найважливішою ланкою у системі виховання студентської молоді. Побудова виховного процесу у вищій школі – складне завдання, розв'язання якого вимагає, з одного боку, пошуку і приведення в дію нових форм і методик організації виховного процесу, а з іншого – активізації традиційних видів діяльності.

Важливою складовою всебічного гармонійного розвитку особистості є естетичне виховання, метою якого є формування багатогранної емоційної сфери людини. Використовувати для цього можна різноманітні джерела: твори мистецтва, музику, театр, кіно. Студенти із задоволенням відвідують міський молодіжний театр «Віримо!», театр одного актора «Крик», а на виховних годинах проходять обговорення спектаклів.

Одним з елементів цілісної особистості є соціальна активність. Проявити себе, продемонструвати свої творчі здібності студенти можуть не тільки під час навчання, а й у позанавчальній діяльності. Цікавим прикладом є проведення творчих вечорів, присвячених Дню працівника соціальної сфери. Під керівництвом кураторів та завідувача кафедри студенти спеціальності «Соціальна робота» кожного року організують та беруть участь у таких заходах.

Крім цього, студенти нашої спеціальності готують стіннівки, які висвітлюють не тільки цікаві події, що відбуваються в групі, а й мають соціально-профілактичну спрямованість.

Доцільним є проведення тематичних виховних годин. На першому-другому курсах вони можуть мати профілактичну спрямованість (профілактика СНІДу, наркоманії, ЗППП тощо); для студентів третього-четвертого курсів актуальними є питання психологічної готовності до майбутньої професії, готовності до сімейного життя.

Роль, яку відіграє куратор у цілісному виховному процесі, є важливою в діяльності вищого навчального закладу, який бере на себе функції не тільки становлення спеціаліста за обраним фахом, а й виховання особистості у широкому розумінні цього слова. Куратор академічної групи – це головний консультант та вихователь студентів. І які б методи та форми не застосовувались у виховній роботі, необхідно будувати відносини із студентами на основі довіри та співробітництва, пам'ятати про індивідуальні особливості кожної особистості та враховувати їх. Тільки тоді можна впливати на процес утворення із задатків і здібностей гармонійного цілого.

М. В. Зайцева
Дніпропетровський
національний університет

Чи потрібен Dress code студентам?

(результати соціологічного дослідження)

Важливою складовою у формуванні особистості є культура. Уміння правильно, красиво одягатися – це теж прояв культури. Зовнішній вигляд студента має велике значення. Професійний успіх у майбутньому може залежати, у тому числі, і від того як виглядатиме молодий фахівець. Тому завдання нашого дослідження – привернути увагу до проблеми дресс-кода.

Щоб докладніше дізнатися про дресс-код, ми звернулися до літератури та Інтернету.

Дресс-код (англ. *dress-code* — кодекс одягу) — форма одягу, яка потрібна при відвідинах певних заходів, організацій, закладів. Термін «Dress code» виник у Великобританії, але швидко розповсюдився по всьому світу. Частіше за всього його використовують для позначення правил носіння одягу в офісі. Але поняття дресс-код ширше і може позначати правила носіння одягу залежно від соціального класу людини, достатку, роду занять, національності, релігії, сімейного стану і навіть сексуальної орієнтації.

Dress code – це зведення правил і рекомендацій відносно того, як співробітники представницьких професій повинні виглядати в конкретних ситуаціях ділового спілкування. Цей самий dress code – не уніформа. Він не виключає індивідуальності в одязі і не перешкоджає творчості в оформленні своєї зовнішності.

Dress code — це ті закони, які диктують умови і цілі роботи людей

представницьких професій і яких не має сенсу відносити до працівників інших ділових сфер. Недивно побачити менеджера модельного агентства, театрального критика або журналіста модного журналу в екстравагантному наряді, а торговця картинами — в строкатому піджаці і шийній яскравій хустці. У людей представницьких професій, тих, хто безпосередньо спілкується з партнерами, відвідувачами, клієнтами і які називають себе «членами команди», умови і цілі роботи інші, а значить, і одяг повинен бути інший.

З упевненістю можна зазначити, що зовнішній вигляд робочої людини повинен відповідати його роду діяльності, і dress code залежить від специфіки бізнесу.

Найконсервативнішими в одязі вважають керівників підприємств, співробітників відділів кадрів і бухгалтерій, держчиновників, які зазвичай, віддають перевагу класичному, стриманому стилю. Також, якщо працівник є "обличчям компанії" і в його службові обов'язки входять зустрічі з клієнтами, ведення переговорів і проведення консультацій, то його строгий діловий костюм підкреслить важливість моменту і не відволікатиме співбесідників. "Головне, щоб співробітники справляли правильне враження на зовнішній світ" – девіз багатьох крупних компаній, таких як консалтингова компанія McKinsey, компанія PricewaterhouseCoopers, телекомунікаційна компанія Global Telecom і інших.

Трохи менш суворі вимоги до костюмів співробітників банків, фінансових установ, юридичних і страхових компаній. Їм слід виглядати по-діловому, адже мало хто довірить свої гроші людям в одязі вільних художників.

Лояльніше відносяться до одягу більшості офісних співробітників: виробників товарів або послуг, працівників сфери освіти, науки, видавничої справи. "Dress code" в офісі не повинен бути дуже суворим. Інакше це сприйматиметься співробітниками як поліцейська міра і приведе до нелояльності", - вважає агентство "ІМІДЖЛЕНД-ПР".

Повний розгул демократії, якщо не сказати анархії, панує у товаристві творчих персон. Люди, зайняті в ІТ, рекламі, дизайні, індустрії краси, можуть креативно підходити не тільки до роботи, але і до зовнішнього вигляду. У рекламних агентствах найчастіше можна побачити різношерстий натовп молодих людей, одягнених у джинси, футболки барв веселки з різноманітними написами і в кепках кольорів кислотно-салатного або вогненно-оранжевого. І навіть висококласні комп'ютерники-дизайнери одягаються у джинси, витягнутий светр і діряву майку. Dress code для креативних людей подібний до смерті і вбиває творчий початок.

Дотримання правил ділового dress-code в офісі – найдешевший спосіб виховання моралі і залучення до корпоративних цінностей найманих робітників. У той же час, вільний стиль одягу в компанії – якийсь символ того, що менеджмент визнає і поважає наявність у співробітників власних життєвих цінностей. Це наштовхує на те, що dress code потрібний, але все залежить від того, що за офіс, з якими клієнтами працює і який в ньому внутрішній клімат.

В Україні поняття "Dress code" почало приживатися разом з експансією іноземних компаній на початку 90-х років минулого століття, і спочатку

розповсюджувався в основному тільки на керівників підприємств. З прагненням бути схожим у всьому на "братів наших західних", вітчизняні підприємці починають масово переймати західний досвід і в корпоративному одязі. Найжорсткіші вимоги до зовнішнього вигляду співробітників висувають банки. Так, в банку "Аваль" два роки тому були розроблені положення про етичну поведінку співробітників, де окремим пунктом відмічені вимоги до зовнішнього вигляду: співробітниця банку зобов'язані носити туфлі-човники на каблуці 3-5 см. І з середини 2005 року в київських відділеннях банку почали одягатися суворіше. А ось в "British American Tobacco Україна" прописаною нормою ділового етикету підприємства є smart casual ("практично і до місця"): акуратний і чистий офісний одяг, що виключає джинси синіх відтінків, шорти, кросівки, дуже короткі спідниці, прозорий одяг і глибокі вирізи.

Втім, деякі вітчизняні компанії ігнорують dress code, причому роблять це деколи підкреслено нарочито. Навряд чи у когось індустрія комп'ютерних ігор асоціюється з краватками, не дивлячись на те, що цей бізнес по оборотах перевищує голлівудську індустрію. Dress code в компанії GSC Game World міста Києва такий: домашні тапочки, футболки і реглани з логотипами компанії, а директор по офісу пересувається на роликах. Відношення до одягу в цій компанії – теж свого роду dress code, який, зокрема, накладає табу на ділові костюми. Якщо співробітник компанії надіне костюм, то цим викличе подив колег і питання: "Ти що, одружуєшся?". Подібний dress code на багатьох українських підприємствах сприяє підтримці особливого корпоративного духу, заснованого на культурі свободи і відмові від формалізму у всіх його проявах.

Таким чином, dress code – основоположна ланка корпоративної культури і іміджу компанії, що допомагає сформувати відчуття корпоративної приналежності і гордості за свою компанію. Одноманітність же допомагає компанії в цілому прагнути до однієї мети, допомагає співробітникам відчувати себе в одній упряжці і об'єднанню колективу, незалежно від того, що на співробітнику одягнуто: діловий костюм або черговий вираз свого "я".

Для того, щоб привернути увагу студентів до їх зовнішнього вигляду, а також зрозуміти відношення студентів до dress code, в березні – квітні 2009 року в університеті було проведено чергове соціологічне дослідження. Слід зазначити, що перед складанням анкети студентам різних курсів і факультетів було запропоновано скласти анкети по дресс-коду. Було зібрано більше 60 анкет і після цього з них вибрані ті питання, які більше всього цікавили студентів.

У анкеті було сформульовано 10 питань, які, на нашу думку, повинні були допомогти вирішити задачу дослідження.

При підготовці дослідження нами була вивчена література по проведенню соціологічних досліджень, яка допомогла скласти програму, сформулювати мету, завдання і визначити об'єкт і предмет дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати, що таке dress code на думку студентів і чи потрібно його дотримувати в учбовому закладі.

Завдання дослідження: зібрати якомога більше інформації з даного питання за допомогою соціологічного опитування (анкетування).

Об'єкт дослідження: студенти 1 – 4 курсів факультету МТ.

Предмет дослідження: dress code, чи потрібно його дотримуватися в

учбовому закладі.

Гіпотези: ми припускаємо, що:

- більшість студентів не розуміють, що таке dress code;
- студентам байдуже у що вони одягаються, коли приходять до університету;
- студентська молодь не бажає, щоб в університеті була введена обов'язкова форма одягу;
- студенти вважають, що їх оцінка людей, що оточують, залежить від їх зовнішнього вигляду

Розрахунок вибіркової сукупності: генеральна сукупність рівна 271-у студентіві, вибірка – рівна 208-ми студентам. З них:

- 1 к.: з 87 студентів опитаних 68;
- 2 к.: з 72 студентів опитаних 60;
- 3 к.: з 56 студентів опитаних 40;
- 4 к.: з 56 студентів опитаних 40.

Відсоток опитаних складає:

- 1-й курс – 78 %;
- 2-й курс – 83 %;
- 3-й курс – 71 %;
- 4-й курс – 71 %.

На підставі приведених даних ми можемо зробити висновок у репрезентативності проведеного дослідження. Було опитано 77 % від генеральної сукупності, а нам відомо, що в світовій соціологічній практиці достатнім для виводу про об'єктивність дослідження вважається опит 10 %-но вибірки від генеральної сукупності.

Ми проводили вибіркове дослідження за допомогою анкетування. У анкеті 10 питань, з них 4 питання закритих (1,4,9,10), тобто респондентам надається вибір запропонованих варіантів відповідей; 4 питання напівзакритих (2,3,7,8), тобто приводяться варіанти відповідей, але є місце і для свого варіанту відповіді; 2 питання відкритих (5,6) – респонденти самостійно відповідають на питання.

Аналіз отриманих даних:

У **першому питанні** анкети респондентів просили відповісти: “Чи вважаєте Ви, що потрібно дотримувати dress code в учбовому закладі?”. Результати відповідей (у %) на всі наступні питання приведені в таблицях.

Табл. № 1

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Так	56	60	28	65	53
Ні	44	40	43	35	41
Утрималися			29		6

Як видно з приведених даних велика частина студентів (53%) вважають, що dress code в учбовому закладі необхідний. Найактивніше підтримали

введення dress code в учбовому закладі студенти другого (60%) і четвертого (65%) курсів. На третьому курсі 29% опитаних студентів утрималася від відповіді на поставлене питання. Отримані дані спростовують нашу гіпотезу. Ми припускали, що більшість студентів протестуватимуть проти дресс-кода в учбовому закладі, але наші очікування не виправдалися. Відповіді на це питання показують, що потрібно дотримуватися певних стандартів і правил в одязі, коли приходиш на заняття.

У другому питанні анкети ми хотіли дізнатися у студентів, що дає dress code. Результати відповідей приведені в Таблиці 2.

Табл.№2

Відповіді	КУРС				Загальна Кількість
	I	II	III	IV	
Дисциплінує	29	40	32	45	37
Зрівнює в правах	40	18	15	22	20
Допомагає настроїтися на роботу	15	18	15	5	13
Ущімляє в правах	12	8	12	12	11
Не дає розкритися особі	7	13	15	10	11
Ваш варіант відповіді	15	3	10	5	8

Ми припускали, що велика частина студентів відповість, що dress code ущімлює в правах і не дає розкритися особі, але наша гіпотеза не виправдалася.

Відповіді респондентів свідчать, що 37% вважають, що dress code дисциплінує. На 4-му курсі так думають 45% студентів. 20% опитаних вважають, що dress code допомагає настроїтися на роботу. Тобто 70% респондентів відносяться до дресс-коду позитивно. Але 22% відносяться до дресс-коду негативно. Вважають, що він ущімляє в правах і не дає розкритися особі.

Результати відповідей на третьє питання анкети: “Чи вважаєте Ви, що зовнішній вигляд студента впливає на оцінку його викладачем?” приведені в таблиці 3.

Табл. № 3

Відповіді	Курс				Загальна Кількість
	I	II	III	IV	
Так, охайному «по діловому» одягненому студенту у викладача рука не підніметься поставити «незадовільно»	13	23	20	15	18
Ні, хоч і «зустрічають по одягу», проводжають все-таки «по розуму»	72	74	63	64	68
Ваш варіант відповіді	14	3	17	21	14

Як видно з аналізу отриманих даних основна маса опитаних студентів не

вважає, що зовнішній вигляд впливає на їх оцінку викладачами – 68%. Більше всього з цим твердженням згоден 2-ий курс – 74%, і 1-й – 72%, 3-ий і 4-й курси відповіли приблизно однаково – 63% і 64% відповідно.

18% опитаних студентів вважають, що зовнішній вигляд все-таки впливає на їх оцінку викладачем. Більше всього з цим згоден 2-ий і 3-ий курси – 23% і 20% відповідно. Менше згодні з цим 4-й (15%) і 1-й(13%) курси.

Свій варіант відповіді дали 14% студентів. Більшість з яких вважає, що це залежить від викладача.

Такі результати дозволяють припустити, що більшість студентів не дотримуються ніяких правил в одязі і своєму зовнішньому вигляді, оскільки більшість з них рахують, що це не вплине на їх оцінку викладачем. Ці результати також свідчать про великий лібералізм викладачів нашого університету, які не вважають за можливе робити зауваження студентам з приводу їх зовнішнього вигляду. А іноді, це було б корисно для самих студентів.

Відповіді на **четверте питання** “Як Ви ставитеся до того, щоб ввести в університеті обов'язкову форму одягу?” приведені в таблиці 4.

Табл. № 4

Відповіді	КУРС				Загальна Кількість
	I	II	III	IV	
Повністю підтримую	26	24	7	24	20
Не згоден, у кожного повинна бути своя індивідуальність	61	53	63	46	56
Мені все одно	13	23	29	30	24

Отримані результати свідчать, що більше половини респондентів(56%) вважає, що у кожного повинна бути своя індивідуальність (3-ий курс – 63%, 1-й курс – 61%, 2-ий курс – 53%, 4-й курс – 46%).

П'ята частина опитаних студентів повністю підтримує введення в університеті обов'язкову форму одягу(20%) – 1-й курс – 26%, 2-ий і 4-й курси – 24%.

Четвертій частині студентів все одно, чи буде введена обов'язкова форма одягу (24%).

Аналіз відповідей на це питання дозволяє зробити висновок, що більшість опитаних виразило свою незгоду з приводу введення обов'язкової форми одягу. Вони вважають, що обов'язкова форма не дає можливості виразитися особі, вважають, що у кожного повинна бути своя індивідуальність, у тому числі і в зовнішньому вигляді.

П'яте питання нашої анкети складалося з двох підпунктів і було звернено до дівчат. Перший підпункт звучав так “ У що, на Ваш погляд, повинна бути одягнена молода людина у ВУЗі?”. Другий підпункт - “ У що, на вашу думку, не повинна бути одягнена молода людина у ВУЗі?”. Це питання було відкритим, і студенти самостійно на нього відповідали. Проте нами була зроблена спроба згрупувати відповіді. Були складені наступні таблиці.

Табл. № 5 ” Молода людина у ВУЗі повинна бути одягнена в...”

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Відповідь	9	10	6	7	32
Джинси, сорочка, светр	12	11	2	6	31
Охайно	2	0	2	2	6

Табл. № 6 “Молода людина у ВУЗі не повинна бути одягнена в...”

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Спортивний костюм	10	8	4	4	26
Брудний пом’ятий одяг і взуття	3	9	0	5	17
Не одягатися як ЕМО, рокери та інші неформальні стилі	8	0	1	6	15
Джинси і футболка	4	0	5	0	9
Діловий костюм	1	0	0	0	1

Як видно з приведених даних, майже половина студенток вважає, що молода людина повинна бути одягнений у вузі в діловий костюм (45 %), також вітається такий одяг, як джинси, светр або сорочка (43 %). Для дівчат важливим чинником є акуратність в одязі молодих людей.

Приємно відзначити, що студентки не вітають в університеті спортивні костюми (26 %), брудний і пом’ятий одяг (17 %), а також всі неформальні стилі одягу такі як «ЕМО», рокери, металісти і др. (15%).

Ці дані свідчать про те, що дівчата вітають у вузі, може не обов'язкову форму одягу, а певні правила в одязі і манері одягатися і прояв своїм зовнішнім виглядом пошани до тих, хто оточує.

Шосте питання анкети складалося двох підпунктів і було звернене до хлопців. Перший підпункт звучав так “ У що, на Ваш погляд, повинна бути одягнена дівчина у ВУЗі?”. Другий підпункт - “ В що, на вашу думку, не повинна бути одягнена дівчина у вузі?”. Це питання було відкритим, і студенти самостійно на нього відповідали. Проте нами була зроблена спроба згрупувати відповіді хлопців. Були складені наступні таблиці:

Табл.7 “Дівчина у ВУЗі повинна бути одягнена в...”

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Діловий костюм	8	11	20	9	48
Зручні речі	7	16	10	6	39
Охайно, скромно	2	14	12	8	36

Табл. № 8 “Дівчина у ВУЗі не повинна бути одягнена в...”

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Спортивний костюм	4	2	4	5	15
Виглядати вульгарно	9	23	10	11	53
Не одягатися як ЕМО, рокери та інші неформальні стилі	0	0	1	5	6
Джинси і футболка	0	3	0	0	3
Діловий костюм	0	3	4	0	7

Майже половина студентів, з числа опитаних, вважають, що дівчата повинні приходити до університету в діловому костюмі – 48 %. Хлопці не розписували в що конкретно повинна бути одягнена дівчина, вони вважають, що одяг повинен бути зручним, акуратним і скромним (75 %).

Відповідаючи на питання про те, як не повинна виглядати дівчина у вузі, більше половини молодих людей(53%) відповіла, що дівчина не повинна виглядати вульгарно. Це означає, що нічого не повинно бути “дуже” і “через край”: “Дуже коротка спідниця, дуже багато косметики, дуже яскрава біжутерія і так далі”.

Не подобаються хлопцям також коли на дівчині надітий спортивний костюм(15%).

Підсумовуючи відповіді хлопців і дівчат на п'яте і шосте питання анкети, ми можемо зробити висновок про те, що переважну більшість опитаних (80%) вважають, що у вузі краще всього дотримуватися ділового стилю в одязі. Вуз-не місце для носіння спортивного костюма, одягу неформальних стилів(62%). І, безумовно, одягатися необхідно акуратно – це, перш за все, прояв пошани до людей, що оточують тебе.

Результати відповідей з **сьомого питання** анкети “Який стиль одягу Ви вважаєте за краще носити?” приведені в таблиці 9.

Табл. № 9

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Діловий	19	27	25	34	26
Джинсовий	29	17	30	28	26
Спортивний	14	20	14	13	15
Ваш варіант	22	8	9	11	13
Гламурний	8	13	18	8	12
Який виділяє мене з оточуючих	7	15	5	6	8

Як видно з приведених даних, більшість студентів вважають за краще носити діловий стиль одягу 26 % . Вони вважають, що це підкреслює строгість, акуратність, стриманість, стильність. У одязі повинна бути

присутню корпоративність, тобто наявність елементів стилю ділової людини.

26 % студентів вибирають джинсовий стиль одягу, оскільки це практично, комфортно.

15 % студентів вважають зручним спортивний стиль одягу. У такому одязі можна відвідувати будь-які спортивні заходи, відпочивати і ходити на прогулянки.

12 % опитаних відповіли, що віддають перевагу гламурному стилю одягу і лише 8 % - стиль, який виділяє їх із загальної маси. Вони вважають, що таким чином підкреслюють свою неординарність і індивідуальність.

Свої варіанти відповідей дали 13% студентів. Вони написали, що носять те, в чому їм зручно або подобається, і не дотримуються ніяких стилів, частини студентів не мають вибору тому, що навчаються на військовій кафедрі.

Восьме питання чи “Є для Вас одяг способом самовираження?”. Його результати наведені в таблиці 10.

Табл. № 10

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Так	48	53	46	56	51
Ні	41	39	46	30	39
Ваш варіант	11	9	7	14	10

Аналіз даних таблиці показує, що для більшості студентів 50% одяг є способом самовираження. Вони вважають, що одягом підкреслюють індивідуальність кожної людини, здатність творчо підійти до своєї зовнішності.

39 % студентів не вважають одяг способом самовираження. Для них не так важливо в що одягнена людина, важливіше її внутрішній світ, моральні і етичні якості особи.

10 % дали свої варіанти відповідей.

Як бачимо, для половини опитаних студентів одяг має велике значення.

Відповіді на **дев'яте питання** “Як Ви вважаєте, чи впливає зовнішній вигляд студентів на здатність засвоювати інформацію на заняттях?” відповіді приведені в таблиці 11.

Табл. № 11

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Так	43	72	46	75	59
Ні	48	23	24	20	29
Утрималися від відповіді	10	6	30	5	13

Більшість студентів університету 59 % вважають, що зовнішній вигляд впливає на здатність засвоювати інформацію на заняттях .

Але 29 % не вважають, що одяг впливає на здатність засвоювати інформацію.

Аналіз даних показує, що майже 60 % опитаних вважають, що неділовий зовнішній вигляд деяких студентів може відволікати увагу і заважати навчанню.

Останнє **десяте питання** було сформульоване так: “Чи є серед вашого одягу діловий костюм?”. Результати приведені в таблиці 12

Табл. № 12

Відповіді	КУРС				Загальна кількість
	I	II	III	IV	
Так	78	88	53	78	74
Ні	9	8	18	18	13
Утрималися від відповіді	13	3	30	5	13

За наслідками опитування видно, що більшість студентів університету 74 % серед свого одягу мають діловий костюм. Тільки 13 % студентів відповіли, що не мають ділового костюма.

Це означає, що проблеми одягнутися в інститут строго, по діловому у більшості студентів не виникає, а останні зможуть брати з них приклад.

Висновки:

На нашу думку, проведене соціологічне дослідження є актуальним. Одним із завдань дослідження було залучення уваги до зовнішнього вигляду студента. Ми вважаємо, що в університеті необхідно дотримуватися певних правил в одязі і манері одягатися. Це не означає, звичайно, що всі повинні бути одягнені однаково. Це означає, що інститут не місце для демонстрації спортивних костюмів, дуже коротких спідниць, оголених животів, декольте, яскравих і крупних прикрас. З цими правилами, як показали результати дослідження, згодна більшість студентів, що брали участь в опитуванні.

Абсолютно справедливо студенти відзначають, що головною метою вступу до університету є навчання, а не модне дефіле. Нам здається, що з результатами дослідження корисно буде ознайомити як можна більшої кількості студентів. З результатами дослідження треба також познайомити викладачів і кураторів груп, це допоможе їм в проведенні бесід із студентами з питання їх зовнішнього вигляду, оскільки звернення до результатів соціологічного опитування завжди робить виступ переконливішим. Наші висновки будуть корисними і для ректорату, деканатів ДІТУ.

Зовсім скоро ми – сьогоднішні студенти закінчимо інститут і прийдемо в трудові колективи. Так, звичайно, врешті-решт нас оцінюватимуть по наших знаннях, професіоналізмі, етичних і ділових якостях. Але перше враження – наш зовнішній вигляд. Не зіпсувати це перше враження – ось про що ми повинні думати вже зараз. Тому необхідно виховувати в собі уміння

одягнутися, із смаком, стильний, гідно, “до місця”, без надмірностей і вульгарності. Дуже сподіваємося, що дана робота допоможе вирішити цю задачу студентам університету.

*Керівник соціологічної групи,
доц. каф. філософії і соціології
Пономаренко І.Ю.,
члени соціологічної групи:
доц.каф. філософії і соціології
Дешко Л.К.,
студенти 142 гр. Абрамова Ю.,
Войнова С., Мартинюк А.*

ЧАСОПИС ДПТУ

23 березня 1930	рішенням Раднархозу СРСР був створений на базі Дніпропетровського політехнікуму шляхів сполучення Дніпропетровський інститут інженерів транспорту (ДПТ)
1931	збудований перший будинок інституту (зараз - гуртожиток №1).
24 липня 1932	вийшов перший номер газети "За якість кадрів".
1932-33	ввійшли в експлуатацію навчальний корпус, їдальня, електростанція, житловий будинок, навчальні майстерні.
1933	за високі показники в роботі інститут нагороджено Почесною Грамотою ВЦВК.
28 лютого 1934	відбувся перший випуск 173 спеціалістів, перед якими з промовою виступив М.І. Калінін.
1935	за підсумками соціалістичного змагання інститут нагороджено Почесною Грамотою ЦК ВЛКСМ.
1936	в інституті діють уже 5 факультетів: будівельний, електротехнічний, експлуатації залізниць, вагонний, паровозний.
1930-41	інститутом підготовлено 3265 спеціалістів з вищою освітою.
червень-серпень 1941	більш, як 700 студентів, 150 викладачів та службовців вузу були призвані до лав Червоної Армії і встали на захист Батьківщини від німецько-фашистських загарбників. Всього ж в ряди захисників влились 2,5 тис. дітвців.
серпень 1941	інститут від'їжджає в евакуацію в міста Новосибірськ та Томськ.
листопад 1943	ДПТ відновив свою роботу у визволеному Дніпропетровську.
1943-44	у приміщенні навчального корпусу (як найменше зруйнованому) працює польовий госпіталь.
жовтень 1944	інститут повністю повернувся із евакуації. За 3 роки в Новосибірську студенти на допомогу фронту відпрацювали 100

	тис. людино-днів:
1944	заснований факультет "Мости і тунелі".
1943-47	відбудова зруйнованого інституту. Матеріальний збиток, завданий інституту, склав 25 млн. крб.
1947	відбудова інституту майже повністю закінчилась.
1950	контингент студентів уже складає 1809 чоловік, у вузі працюють 150 викладачів.
1945-52	відбувся захист 5 докторських та 18 кандидатських дисертацій.
1953	створений вечірній факультет.
1 травня 1954	збільшується випуск інститутської багатотиражки " За кадри транспорту",
1954	відкритий факультет " Промислове та цивільне будівництво".
1956	будівельний загін ДПТУ бере участь в освоєнні цілинних та перелогових земель.
1961	почав працювати університет науки і техніки на Придніпровській залізниці, створений викладачами ДПТУ.
1959	студентські будівельні загони регулярно виїзять на будівництво залізниць.
1962	вступає в дію один з перших у Придніпров'ї обчислювальний центр ДПТУ.
1966	організований факультет "Обчислювальна техніка".
1966	силами співробітників та студентів збудовано плавальний басейн.
1967	заснований факультет підвищення кваліфікації спеціалістів залізничного транспорту.
1 листопада 1967	відкритий пам'ятник студентам-воїнам, загиблим на фронтах ВВВ.
1971	збудований новий спортивний корпус,
1974	ДПТУ надано ім'я М. І. Калініна.
1975	за трудові досягнення у IX п'ятиріччі в інституті навечно залишається Перехідний Червоний Прапор Української Ради профспілок, ЦК ВКСМУ та Міністерства вищої освіти України.
1976	до 200-річчя заснування Дніпропетровська на території інститутського містечка відкритий стадіон.
1978	до 60-річчя ВЛКСМ комсомольська організація за активну роботу з молоддю нагороджена Почесною Грамотою ЦК ВЛКСМ.
1979	за високі досягнення у соціалістичному змаганні ДПТ занесений в "Книгу трудової слави Дніпропетровщини".
1980	Указом Президії Верховної Ради СРСР у зв'язку з 50-річчям заснування ДПТ нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.
1981	вперше в Україні і першим серед вузів залізничного транспорту СРСР ДПТ провів екзамен із застосуванням ЕОМ.
1983	завершено будівництво студентського гуртожитку

	№ 5 на 780 місць. 118 кімнат у гуртожитку № 4 виділені для проживання в них студентських сімей.
1983	студентський будівельний загін імені 40-річчя Перемоги, який працював у Хабаровському краї, перерахував у Фонд миру 15 тис. крб.
1984	при ДПТі заснований Палац культури студентів.
1985	студент 254 гр., легкоатлет Сергій Бочаров став переможцем молодіжних ігор УРСР.
1985	за 55 років існування ДПТ підготував 35 тис. фахівців.
1986	за підсумками роботи в XI п'ятирічці ДПТ нагороджений Перехідним Прапором КПРС, ВЦРПС, Ради Міністрів СРСР та ЦК ВЛКСМ.
1987	інститут зайняв III місце у спартакіаді вузів Дніпропетровської області.
1987	у трудовому семестрі взяли участь 390 студентів, які освоїли на різних ділянках народного господарства країни 306 тис. крб. капіталовкладень, 10 тис. з яких добровільно перерахували на допомогу дитячим закладам та на розвиток м. Гагаріна (Смоленська область).
1988	на промислових підприємствах, в установах працювали 16 філій кафедр, науково-виробничих комплексів та об'єднань ДПТу.
1988	293 дітківці безкоштовно здали свою кров заради спасіння людей, які постраждали від землетрусу у Вірменії. Дітківці зібрали 6,6 тис. крб., велику кількість теплих речей для відправки потерпілим. На відбудові зруйнованих будівель працював студентський загін у складі 51 чол., ліквідував завали на станції Ленінакан, будував житло на станціях Калтахчі та Джурджур.
1989	у складі студентського будівельного загону 250 дітківців освоїли близько 200 тис. крб. капіталовкладень у локомотивних депо станцій Дніпропетровськ, Нижньодніпровськ-ВУЗОЛ, у ПЧ-7, ПЧ-9 та на БАМі.
1989	на базі Палацу культури ДПТу працювали 10 колективів художньої самодіяльності, 11 любительських клубів за інтересами.
1989	науково-технічною творчістю займалися 92% студентів вузу. Діяло 38 наукових гуртків та семінарів, 7 СКБ на громадських засадах, 7 студентських науково-виробничих загонів, студентський обчислювальний центр та студентська лабораторія.
1953-1990 р	на вечірньому факультеті підготовлено 3 тис. інженерів без відриву від виробництва.
31 грудня 1993	ДПТ перейменований у Дніпропетровський державний технічний університет залізничного транспорту.

1994	закритий вечірній факультет.
28 червня 1995	заснований факультет "Економіка та менеджмент на транспорті" (ЕМТ).
1997	відбувся перший випуск студентів зі спеціальності "Бухгалтерський облік та аудит".
1997	на базі факультету підвищення кваліфікації був заснований Інститут післядипломної освіти (ГТЮ).
1997	завершено будівництво навчальних приміщень загальною площею 2150 м ² . Відтепер у студентському містечку, яке займає 30 га, функціонують 2 навчальні корпуси площею 4340 м ² , 5 гуртожитків площею 41749 м ² на 3313 місць, що повністю забезпечують потребу в поселенні студентів (у т.ч. і сімейних).
1999	відбувся перший випуск спеціалістів Інституту післядипломної освіти, у складі якого працюють факультети підвищення кваліфікації, перепідготовки, навчальний центр Міністерства транспорту України з охорони праці та філія у м. Львів.
1999	у ДІТі навчалось 6000 студентів за 14 напрямками підготовки, до яких входять 20 спеціальностей. На 10 факультетах ДІТу навчально-виховний процес забезпечують 450 кваліфікованих викладачів. Серед них - 14 академіків» 9 членів-кореспондентів галузевих академій, близько 50 професорів, докторів наук, 250 доцентів, кандидатів наук. За час існування ДІТу підготовлено більше, ніж 50 тис. інженерів, у т.ч. громадян багатьох країн світу.
1999	обсяг господотovarних робіт виконаний на 2 млн. крн.
2000	вузівська науково-технічна бібліотека (з 1975 р. - бібліотека II категорії) площею 2024 м ² нараховує 810 тис. томів фонду. У її складі 5 абонементів, 2 читальних зали. Щорічно книговидача бібліотеки складає 660 тис. примірників.
1 липня 2000	університет відзначив 70-річчя свого заснування. Багатотиражна газета «ДІТ сьогодні» надрукувала список 68 почесних випускників ДІТу.
20 березня 2001	на спільному засіданні профкомів прийнято рішення про створення єдиної профспілкової організації співробітників та студентів університету.
24 травня 2001	до відкриття загальних зборів Транспортної академії України багатотиражна газета "ДІТ сьогодні" надрукувала звіти академіків про свою роботу професорів О.М. Пшінка, Є.П. Блохіна, А.А. Босова, О.М. Савчука, М.Л. Коротенка, М.Й. Казаневича, В.В. Кравця.
18 жовтня 2001	При кафедрі українознавства відкрилась навчальна лабораторія з елементами етнографічного музею "Світлиця" – один із центрів національно-громадського виховання студентської молоді.
жовтень	при Палаці культури відновлений студентський духовий

2001	оркестр.
жовтень 2001	У ПК вперше проведена конкурсна шоу-програма «Міс ДПТ»
31 березня 2002	депутатом Дніпропетровської міської ради по виборчому округу № 28 обрано ректора університету О.М. Пшінька.
4-5 квітня 2002	в університеті під керівництвом кафедри «Колія і колійне господарство» працювала перша Всеукраїнська науково-технічна конференція "Студентська наука колійному господарству України".
15 травня 2002	проведена міжнародна конференція "Інженер III тисячоліття" англійською мовою.
16-17 жовтня 2002	університет став місцем проведення міжнародної конференції "Проблеми економіки транспорту".
10 червня 2002	відбулася конференція представників трудового колективу, на якій ректор університету, професор О.М. Пшінько звітував про роботу за п'ять років.
15 липня 2002	Указом Президента України Дніпропетровському державному технічному університету залізничного транспорту був наданий статус національного, завдяки чому він став Дніпропетровським національним університетом залізничного транспорту.
26 вересня 2002	вперше в історії університету пройшло свято першокурсників "Ура! Я студент!".
листопад 2002	у ПК студентів проведений перший між факультетський конкурс СТЕМу «Театральна мозаїка».
грудень 2002	у ПК студентів пройшла новорічна казка для дітей співробітників та дітей-сиріт із притулку «Надія».
11 жовтня 2002	Рішенням Кабінету Міністрів України Дніпропетровському національному університету залізничного транспорту надано ім'я академіка В. Лазаряна.
15 травня 2003	відбулась II Міжнародна студентська англійськомовна конференція «Інженер III тисячоліття».
червень- липень 2003	університет випустив 744 спеціалісти. Разом із тим замовлень від Міністерства транспорту і підприємств було 1257.
з 1 квітня 2003	стипендія підвищена на 10 %, а студентам-сиротам — на 55 %.
2003	університет став місцем проведення Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальностей "Водопостачання і водовідведення" та "Організація перевезень і управління на транспорті".
12 листопада 2003	відкриття першої в Україні художньої галереї на базі вищих навчальних закладів (ПК студентів).
23 грудня 2003	голова облдержадміністрації В.Г. Яцуба відвідав музей історії університету, обчислювальний центр, "Світлицю", кафедру "Будівлі і будівельні матеріали".

24 грудня 2003	після капітального ремонту відкрився плавальний басейн.
28-29 січня 2004	університетська команда з міні-футболу стала кращою серед вузівських команд Дніпропетровська.
5 березня 2004	перший в історії університету конкурс краси серед викладачів та співробітників-жінок "Пані ДПТ".
травень 2004	Відбулась XI Міжнародна конференція з проблем механіки залізничного транспорту, в якій взяли участь 300 науковців із 13 країн.
2004	відкрито прийом за двома спеціальностями "Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах" та "Переклад".
лютий 2004	Кафедра "Вагони" організувала курси підвищення кваліфікації для працівників управління Туніських залізниць.
31 липня 2004	Рішенням Кабінету Міністрів України підвищено стипендію студентам вищих та середніх спеціальних навчальних закладів.
жовтень 2004	вперше в університеті проведено міжфакультетський конкурс вокалу "Шанс в ДПТі".
червень 2005	захистили дипломи 1412 осіб за денною формою навчання – 898 (93 магістри і 805 спеціалістів); за заочною – 569 (460 спеціалістів і 109 магістрів повинні випустить у листопаді).
серпень 2005	нагородження ректора університету О.М. Пшінько орденом «За заслуги» 2 ступеня.
24-25 жовтня 2005	1-й випуск фахівців з інтелектуальної власності.
1 листопада 2005	відбулася презентація книги приват-професора кафедри «Українознавство» А.І. Куліша «Легенди ДПТУ»
19 грудня 2005	Пшіньку О.М.- докторові технічних наук, ректорові Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В.Лазаряна присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки 2005 року.
19 грудня 2005	Мямліну Сергію Віталійовичу – докторові технічних наук, проректорові ДНУЗТ імені академіка В.Лазаряна присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки 2005 року.
квітень 2006	підготовлено та випущено збірник тез доповідей студентів та аспірантів наукової конференції «науково-технічний прогрес на залізничному транспорті». Рада молодих вчених взяла участь у підготовці наступних заходів: студентської Міжнародної конференції «Інженер 3 тисячоліття», конференції «Студенти-

	колійному господарству України».
вересень 2006	проведені загальні збори молодих вчених університету, на яких обрано Виконавчий комітет ради, до якого ввійшли представники всіх факультетів університету. Молоді вчені подавали роботи на грант І.І. Куліченка. На конкурс «Інтелект. Творчість. Успіх». Студенти Сорока Максим та Гелитишак Олександр посіли призові місця та отримали грошові премії за проведення наукових досліджень. На кінець 2006 року в університеті працює та навчається 137 молодих вчених.
2007	6 наукових робіт студентів нашого університету було представлено на міському конкурсі «Інтелект. Творчість. Успіх». 1 місце в номінації «Екологія і соціально-значущі проекти» зайняв студент 3 курсу факультету ПЦБ Сорока Максим, 3 місце зайняли студенти 5-го курсу Єфремов Юрій (факультет МТ) та Богомаз Володимир (факультет М). В номінації «Страховання» 1 місце посіла студентка 2-го курсу факультету «ЕМТ» Булгакова Юля, 3-є – студентка того ж факультету Степанова Марина
24-25 квітня 2007	проведена 4 Всеукраїнська олімпіада зі спеціальності «Мости та транспортні тунелі», переможець – студент 151-й групи Сергій Ткачов.
4 грудня 2007	Волкової Вікторії Євгенівні – кандидатів технічних наук, доцентів Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В.Лазаряна присуджена щорічна премія президента України для молодих вчених 2007 року.
30.03.2008	145 років з дня створення залізничних військ України
2008	нагородження ректора університету орденом «За заслуги» 1 ступеня.
2008	найважливішими досягненнями в роботі науково-технічної бібліотеки є удосконалення роботи всіх модулів автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС64, введено новий підрозділ – Медіа-зал на 10 робочих місць (всі з виходом до мережі Інтернет та Інтранет).

2009	проведені три Міжнародні конференції: англomовна «Інженер 3-го тисячоліття», «Студентська наука колійному господарству України», «Екологічний інтелект 2009». Заслухали більше 700 доповідей. В роботі конференції, згідно протоколам, взяли участь 2090 студентів та аспірантів. Надруковані тези конференцій. У Міжнародній олімпіаді «Технічна діагностика комп'ютерних систем і мереж» - три переможця. 35 студентів-випускників нагороджені Почесним дипломом СНТ.
2009	в університетському трудовому загоні влітку працювали понад 800 студентів. Університет отримав право приймати участь у Всеукраїнському форумі студентських трудових загонів.
16.10.2009	відбулися урочисті збори і Міжнародна наукова конференція присвячена 100-річчю зі дня народження видатного вченого України академіка В.А. Лазаряна.

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ ДАТ

ЛИСТОПАД 2009 р

1 листопада

- День працівника соціальної сфери

2 листопада

- 125 років від дня народження Олександра Івановича Білецького (1884—1961),
- українського літературознавця, мистецтвознавця, театрознавця, драматурга

3 листопада

- День Інженерних військ
- День Ракетних військ і артилерії

4 листопада

- День залізничника

5 листопада

- 90 років від дня народження Віктора Яковича Кузьменка (1919), українського поета

6 листопада

- Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів

7 листопада

- 110 років від дня народження Миколи Федоровича Комарницького (1899—1984), українського краєзнавця і літературознавця

8 листопада

- 140 років від дня народження Михайла Миколайовича Марковського (1869—1947), українського літературознавця

9 листопада

- Міжнародний день боротьби з фашизмом та антисемітизмом
- День української писемності та мови
- 80 років від дня народження Олександри Миколаївни Пахмутової (1929), російського композитора

10 листопада

- 250 років від дня народження Йоганна Кристофа Фрідріха Шіллера (1759—1805), німецького поета, драматурга

11 листопада

- 90 років від дня народження Юхима Йосиповича Березіна (псевд. — Штепсель) (1919—2004), українського актора

12 листопада

- 100 років від дня народження Веніаміна Савелійовича Тольби (1909—1984), українського диригента і педагога

13 листопада

- 120 років від дня народження Остапа Вишні (1889—1956), українського письменника, сатирика і гумориста

14 листопада

- Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет

15 листопада

- День працівників сільського господарства

16 листопада

- Міжнародний день терпимості (толерантності)
- День працівників радіо, телебачення та зв'язку
- 80 років від дня народження Генріха Авієзеровича Боровика (1929), російського письменника, публіциста і громадського діяча

17 листопада

- День студента
- 110 років від дня народження Михайла Васильовича Водоп'янова (1899—1980), генерал-майора авіації, одного з перших Героїв Радянського Союзу

18 листопада

- День працівників гідрометеорологічної служби
- День скловиробника

19 листопада

- Всесвітній день дитини
- 140 років від дня народження Зінаїди Миколаївни Гіппіус (1869—1945), російської письменниці

20 листопада

- Всесвітній день телебачення
- Собор Архістратиґа Михаїла, покровителя Києва

21 листопада

- День Свободи
- 100 років від дня народження Іраклія Віссаріоновича Абашидзе (1909—1992), грузинського поета

22 листопада

- 110 років від дня народження Максима Максимовича Лебідя (1899—1939), українського поета

23 листопада

- Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства над жінками
- 120 років від дня народження Решада Нурі Гюнтекіна (1889—1956), турецького письменника, діяча культури
- 80 років від дня народження Олександра Яковича Олійника (1929), українського вченого в галузі гідромеханіки і гідравліки

24 листопада

- Всесвітній день інформації
- 120 років від дня народження Івана Ілліча Мозжухіна (1889—1939), російського кіноактора
- 100 років від дня народження Олександра Степановича Левади (1909—1995), українського письменника, драматурга, сценариста
- 130 років від дня народження Григорія Аврамовича Чупринки (1879—1921), українського поета-романтика

25 листопада

- День пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій

26 листопада

- 150 років від дня народження Миколи Андрійовича Янчука (1859—1921), українського, білоруського і російського фольклориста, етнографа та драматурга
- 130 років від дня народження Миколи Митрофановича Крилова (1879—1955), українського математика
- 110 років від дня народження Григорія Михайловича Косинки (1899—1934), українського письменника

27 листопада

- 160 років від дня народження Вільгельма Олександровича Котарбінського (1849—1921), польського та українського живописця
- 75 років від дня народження Раїси Петрівни Іванченко (1934), української письменниці
- 60 років від дня народження Ярослава Михайловича Стельмаха (1949—2001), драматурга, кінодраматурга, прозаїка, перекладача

ГРУДЕНЬ 2009 р.

1 грудня

- Всесвітній день боротьби зі СНІДом
- День працівників прокуратури
- 100 років від дня народження Анатолія Йосиповича Кос-Анатольського (1909—1983), українського композитора і педагога

2 грудня

- Міжнародний день боротьби за скасування рабства
- 3 грудня**
 - Міжнародний день інвалідів
- 4 грудня**
 - Введення у храм Пресвятої Богородиці. Третя Пречиста
- 5 грудня**
 - Міжнародний день добровольців в ім'я економічного і соціального розвитку
 - День працівників статистики
 - 100 років від дня народження Миколи Павловича Задорнова (1909—1992), російського письменника
 - 100 років від дня народження Юрія Михайловича Косача (1909—1990), українського письменника
- 6 грудня**
 - День Збройних сил України
- 7 грудня**
 - Міжнародний день цивільної авіації
 - День місцевого самоврядування
 - Великомучениці Катерини
- 8 грудня**
 - 90 років від дня народження Катерини Логвинівни Ющенко (1919—2001), українського вченого в галузі кібернетики
 - 75 років від дня народження Аліси Брунівни Фрейндліх (1934), російської актриси
- 9 грудня**
 - Міжнародний день боротьби з корупцією
- 10 грудня**
 - День прав людини
- 11 грудня**
 - Міжнародний день гір
 - 160 років від дня народження Єгора Єгоровича Вагнера (1849—1903), російського хіміка-органіка
- 12 грудня**
 - День Сухопутних військ України
- 13 грудня**
 - Апостола Андрія Первозванного
 - День благодійництва
- 14 грудня**
 - День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
- 15 грудня**
 - День працівників суду
- 16 грудня**
 - Великомучениці Варвари

17 грудня

- Міжнародний день мігрантів

18 грудня

- День адвокатури
- Святого Миколая-чудотворця
- 100 років від дня народження Олександра Йосиповича Билинова (1909), російського письменника
- 90 років від дня народження Миколи Олексійовича Лукаша (1919—1988), українського перекладача і лінгвіста

19 грудня

- День міліції

20 грудня

- 100 років від дня народження Зіновія Яковича Біленка (1909—1979), українського письменника

21 грудня

- День енергетика
- День працівників дипломатичної служби

22 грудня

- 210 років від дня народження Карла Павловича Брюллова (1799—1852), російського живописця

23 грудня

- День працівників архівних установ

24 грудня

- 125 років від дня народження Насті Грінченко (1884—1908), української письменниці

25 грудня

- 160 років від дня народження Павла Івановича Богданова (1849—1894), українського співака-аматора, педагога

26 грудня

- 50 років від дня народження Людвіка Заменгофа (1859—1917), польського лікаря, творця мови есперанто
- 110 років від дня народження Георгія Миколайовича Леонідзе (1899—1966), грузинського письменника, поета, перекладача творів Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки

28 грудня

- Міжнародний день біологічного різноманіття
- 120 років від дня народження Костянтина Олексійовича Калініна (1889—1940), українського авіаконструктора

31 грудня

- 140 років від дня народження Анрі Еміля Бенуа Матісса (1869—1954), французького живописця, скульптора, графіка

СІЧЕНЬ 2010р.

1 січня

- Новорічне свято

3 січня

- 130 років від дня народження Василя Олексійовича Дегтярьова (1880 – 1949), конструктора стрілецької зброї
- 90 років від дня народження Айзека Азімова (1920—1992), американського письменника-фантаста, вченого

5 січня

- 120 років від дня народження Євгена Михайловича Грицака (1890—1944), українського педагога й мовознавця, етнографа, публіциста, громадського діяча

6 січня

- Святвечір. Багата кутя

7 січня

- Різдво Христове
- 100 років від дня народження Ганни Степанівни Матійко (1910—1981), української письменниці

8 січня

- 100 років від дня народження Галини Сергіївни Уланової (1910—1998), російської артистки балету
- 75 років від дня народження Василя Андрійовича Симоненка (1935—1963), українського поета, журналіста, правозахисника

9 січня

- 120 років від дня народження Карела Чапека (1890—1938), чеського письменника

13 січня

- Щедра кутя

14 січня

- Новий рік за старим стилем
- День Святителя Василя Великого
- 110 років від дня народження Олександра Івановича Ковіньки (1900—1985), українського письменника

15 січня

- 160 років від дня народження Софії Василівни Ковалевської (1850—1891), російського математика, письменниці, публіцистки

18 січня

- Святвечір водохресний. Голодна кутя

19 січня

- Богоявлення Господнє. Водохреще
- 110 років від дня народження Михайла Васильовича Ісаковського (справж. — Ісаков) (1900—1973), російського поета

20 січня

- День Автономної Республіки Крим
- Свято Іоанна Хрестителя

21 січня

- 90 років тому (1920) у Харкові створено Музей Слобідської України ім. Г. Сковороди. Тепер — Харківський історичний музей

22 січня

- День Соборності України
- 120 років від дня народження Григорія Самуївича Ландсберга (1890—1957), українського фізика
- 75 років від дня народження Олександра Меня (1935—1990), видатного православного проповідника та богослова

25 січня

- День Тетяни

26 січня

- Міжнародний день митника
- 120 років від дня народження Віталія Григоровича Хлопіна (1890—1950), українського радіохіміка

27 січня

- Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту
- 220 років від дня народження Петра Петровича Гулака-Артемівського (1790—1865) українського поета, перекладача, педагога, культурно-громадського діяча, літературознавця
- 150 років тому (1860) вийшов з друку повний "Кобзар" Т. Шевченка

28 січня

- 190 років тому (1820) перша російська антарктична експедиція під проводом Ф. Ф. Беллінсгаузена і М. П. Лазарева відкрила Антарктиду

29 січня

- День пам'яті Героїв Крут
- 150 років від дня народження Антона Павловича Чехова (1860—1904), російського письменника

30 січня

- 80 років від дня народження Всеволода Зіновійовича Нестайка (1930), українського письменника, драматурга, журналіста

31 січня

- 160 років від дня народження Олександра Костянтиновича Кононовича (1850—1910), українського і російського астронома, педагога, директора Одеської астрономічної обсерваторії

ЗГАДАЙМО ЦІ ДАТИ

БЕРЕГІНЯ СУЧАСНОГО ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ

До 75-річчя від дня народження Р. П. Іванченко
(1934)

Історія – кров і мозок політики, основа державницької свідомості народу, по якій виростає і тримається держава. Через те, коли говоримо про майбутнє, звертаємося до історії.

«Застійні часи викликали бурхливий розвиток романістики. Саме на цей період припадає і моя, можна сказати, більш активна історіографічна робота в літературі. Річ у тім, що потрібно було не тільки правдиво показати минуле, відродити коріння нашої пам'яті, а й зрозуміти, хто ми, що з нами трапилося, чому впали в летаргічний стан у період мертвого сезону, чи це закономірно, чи незакономірно... І, безперечно, потрібно було знайти спосіб висловитися про наболіле, що заборонялося у відкритій пресі». Ці слова належать відомому українському історичному і письменницькому Раїсі Петрівні Іванченко, історичні романи якої, мали величезний суспільний резонанс, а ім'я входило до першої десятки найпопулярніших українських авторів періоду 70-х – початку 80-х років, коли відбувався своєрідний розквіт української історичної прози.

Народилася Р. Іванова (літературний псевдонім Іванченко) у знаменитому місті Гуляйполі на Запоріжжі в сім'ї вчителя української мови та літератури. Згодом у своєму автобіографічному вірші вона напише:

Я народилась у Гуляйполі –
Серед степів і полинів,
Де згубилась козацька воля,
Яка гриміла тут з віків.

Початкову освіту здобувала в селі Успенське, Онуфрієвського району Кіровоградської області, а закінчувала середню школу в старовинному місті Новгород-Сіверський на Чернігівщині. Славетна Сіверщина – батьківщина безсмертного «Слова о полку Ігоревім», стала поетичною колискою таланту майбутньої письменниці. Перші літературні спроби зробила у далекі 50-ті роки. Це були невеличкі оповідання й новели, пізніше – повісті, поезії. Та зацікавленість історією, зумовила вибір історичного факультету у Київському державному університеті.

Після закінчення навчання займалася журналістикою: працювала в газеті «Молодь України», а потім у редакції іномовлення Українського радіо. Згодом вступила до аспірантури.

Поворотним моментом в біографії Раїси Іванченко стала робота над кандидатською дисертацією, яка була присвячена видатному українському мислителю й політичному діячу, вченому-просвітителю Михайлові Драгоманову.

На кілька років вона занурилась у багатющу спадщину цієї людини,

досконально вивчила його життя і творчій набуток. Результатом роботи дослідниці став блискучий захист дисертації у 1967 р. за темою «Місце Михайла Драгоманова у суспільно-політичному русі Росії та України в другій половині XIX століття». Та найголовнішим здобутком Р. Іванченко було те, що Драгоманов допоміг їй збагнути – народ, який має свою політичну давницьку ідею, своїх політичних лідерів-мислителів, теоретиків і діячів – такий народ має історичне майбутнє. Вчена рада історичного факультету Київського університету рекомендувала видати монографію Р. Іванченко про М. Драгоманова, в основу якої була покладена її дисертація. У 1971 році монографію опублікували. Тоді ж у Раїси Петрівни виникло бажання написати про вченого великий художній твір для широкого кола читачів, щоб українці більше дізналися про цього велета політичної думки. Уже за півроку був створений роман-хроніка «Клятва». Твір відроджував історичну пам'ять українського народу, стверджував його життєву повноцінність та доводив: цей народ був частиною європейської цивілізації, частиною політичної культури. До друку роман рекомендували Л. Новиченко та П. Загребельний і, за підтримки О. Гончара, "Клятва" вийшла вже восени 1971 р. Критики і читачі вітали появу цього твору. Проте орган ЦК КПУ журнал "Комуніст України" у 1972 р. друкує розгромну рецензію на монографію про М. Драгоманова, а за цим гострій критиці піддається роман "Клятва". Пізніше Раїса Петрівна згадувала, що проти неї йшла велика ідеологічна війна, її оголосили націоналістом, по всій республіці проходили партійні збори, на яких письменницю таврували, а студентів примушували писати на неї доноси. Тиску й знущань зазнала вся її сім'я. На жаль, тих труднощів не пережив чоловік Раїси Петрівни — він помер. Та жити було треба, і головне, жити чесно. Оборону тримала зі своїми студентами й викладачами, її захищав факультет, тому з роботи не зняли. Проте докторську дисертацію, над якою 15 років пропрацювала в архівах Москви, Петербурга, Львова, Софії, захистити не змогла.

Початок 80-х років XX століття ознаменувався відзначенням 1500-річчя з часу заснування Києва і 1000-річчям хрещення Русі. Ці події відіграли величезну роль у поширенні історичних знань. Саме завдяки цим датам побачили світ нові історичні романи Р. Іванченко про Київську Русь "Гнів Перуна" (1982) та "Золоті стремена" (1984). Пізніше до них приєднується ще один — "Зрада, або Як стати володарем" (1988). Завершує своєрідну тетралогію роман "Отрута для княгині" (1995). Зі сторінок цих творів постають образи видатних державців: Діра, Аскольда, Рюрика, Олега, Ольги, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Данила Галицького, Олександра Невського, відомих мислителів: Нестора Літописця, Іларіона, Кирила і Мефодія, інших історичних діячів.

Водночас твори письменниці приваблюють не тільки багатим історичним фактажем, розкриттям соціально-політичних аспектів епохи, а й морально-психологічною мотивацією дій і вчинків персонажів, роздумами про роль влади і владності, свідомості й слова у суспільстві, про трагедію і велич людини, яка стоїть перед вибором між добром і злом, егоїзмом і самозреченістю, обов'язком і бажанням.

Перекидаючи мости з минулого у сучасність, історичні романи Р. Іванченко дають матеріал і для пізнання далекого минулого, і для роздумів над дійсністю,

переконують в тому, що історія давньоруської держави — Київської Русі — це наша українська історія. У них стверджується основна національна ідея — в українців є великий досвід державотворення.

Уже за часів незалежності, у 1996 р. за тетралогію історичних романів письменниця була удостоєна звання лауреата Національної премії ім. Тараса Шевченка.

90-ті й на початку 2000-х рр. Раїса Петрівна веде активну наукову, публіцистичну й громадську роботу. Згодом цей матеріал упорядкували у книжку "Історія без міфів". За участю Р. П. Іванченко підготовлено кілька історико-документальних телефільмів, серед яких "Драгоманов", "Титан", "Історія Чорноморського флоту" (усі 1995 р.).

Важливу частину доробку Р. П. Іванченко становлять її численні статті на історичні, літературні й суспільні теми. У літературній творчості вона порушувала не тільки історичну тематику. Збірники повістей і оповідань "Любити не просто" (1976), "Не розминись із собою" (1980), "Високе небо любові", присвячені морально-етичним проблемам сучасності. Раїса Петрівна — автор кількох поетичних збірок.

Свою творчу та активну громадську діяльність Р. П. Іванченко протягом багатьох років поєднувала з викладанням історії у вищих навчальних закладах, з 1996 р. — професор, завідувач кафедри суспільних наук в Київському міжнародному університеті.

Мудра, мужня, працьовита жінка, Раїса Іванченко не розчарувалася у своєму виборі і покликанні. Історія була і залишається її пристрастю. Вона з оптимізмом дивиться у майбутнє:

В душі моїй поезія ще дзвонить, Ще радує в росі трава... І небо ще зі мною поговорить, Бо знає: ще душа моя жива!..

ЧАРІВНИК КОЛЬОРУ

**До 140-річчя від дня народження Анрі Матісса
(1869—1954)**

*... Я знайшов у живописі
необмежене поле діяльності,
де я зміг дати свободу моїй
неспокійній творчості...*

Анрі Матісс є одним із найвизначніших представників французького живопису ХХ століття. Понад 50 років творчого життя він виступав як майстер яскравого своєрідного обдарування. Діапазон його творчості вражаючий: постійно продуктивний в живописі, Матісс працював для театру, займався скульптурою, літографією, ілюстрував книги. Своє багатогранне й життєствердуюче мистецтво Матісс присвятив прославленню краси реального світу, і в цьому полягає гуманістична місія його творчості.

Життя Анрі Матісса було складним, іноді драматичним. Воно вимагало від митця морального напруження, навіть самопожертви. Лише слідуючи прийнятому рішення та ціною великих зусиль, він досяг тієї висоти й тієї досконалості, які виділяють його з-поміж багатьох сучасних йому митців.

Народився Анрі Еміль Бенуа Матісс на півночі Франції у Като-Камбрезі в родині торговця зерном. Після закінчення гімназії навчався на юридичному факультеті Паризького університету. Деякий час працював адвокатом. Та в двадцятирічному віці Анрі відкриває своє справжнє покликання. Під час тривалої хвороби Анрі мати подарувала йому фарби, щоб якимось розвіяти юнака. Майже рік він провів в ліжку і серйозно захопився живописом. Малюючи, Матісс переносився у справжній Рай, де відчував себе вільним. Відтоді цей рай став його життєвим простором. Він відмовляється від юридичної кар'єри й починає систематично навчатися живопису. В Парижі Матісс відвідує Академію Жюлієна, навчається в Школі декоративних мистецтв, а пізніше — в Школі красних мистецтв у майстерні відомого художника-символіста Гюстава Моро. Моро - педагог прагнув навчити учнів вміння бачити. Вони повинні були робити замальовки на вулиці, в кафе, копіювати в Луврі твори старих майстрів. Для молодого художника це була чудова практика. Він копіював твори Шардена, Пуссена, Рейсдаля і таким чином входив у таємниці живопису геніальних митців. Взагалі на своєму творчому шляху молодий Матісс відчув вплив багатьох художників: від Ель Греко до Сезанна, від Тернера до Моро, від Ренуара до Редона, Сера й Сіньяка та багатьох інших. Проте він ніколи не копіював їхню творчість. Його хвилювали відкриття великих художників, чий відблиск відчувався в його творах.

Так, наприкінці 90-х років Матісс, знаходячись під впливом імпресіонізму та неомпресіонізму, звертає увагу на можливості кольору. Його творчу еволюцію в цьому напрямі зміцнює зустріч з Камілем Піссаро. Художник починає використовувати насиченіші барви, віддаючи перевагу світлим кольорам ("Булонський ліс", "Люксембурзький сад" та ін.).

Перше визнання прийшло до Анрі Матісса, коли йому було близько тридцяти років. Після появи його картин на виставках "Національного товариства красних мистецтв" їх починають купувати. Але художник не бажав йти протореним шляхом і невдовзі пориває з "Національним товариством красних мистецтв", в якому панувала рутинна, і переходить на виставки "Незалежних".

Після одруження у січні 1898 року Матісс разом з дружиною вирушає спочатку до Лондона, а потім їде на Корсику і перебуває там кілька місяців. Відкриття середземноморського світу приводить митця до використання чистого кольору й одночасно спрощення сюжету. Він багато пише й продовжує навчання, відвідуючи академію Кар'єра, де вивчає оголену натуру, створює серію "ню" яскравими фарбами й супроводжує зображення чорним контуром. Освоює техніку ліплення.

Початок нового століття — це роки напруженої творчої праці художника, сповнені пошуків, коливань і сумнівів. Картини Матісса не приносять прибутків. До того ж батько, побачивши полотна Анрі і не розуміючи їх, відмовляється матеріально підтримувати сина. Це був драматичний період в житті Анрі Матісса. Заради заробітку йому доводилось братися за важку працю маляра й виконувати декоративні розписи.

Один з перших шедеврів Матісса "Розкіш, спокій й насолода" був написаний у 1904 року під враженням зустрічі з П. Сіньяком — представником пізнього імпресіонізму. Того ж року відбувається персональна виставка художника.

Літо 1905 року Матісс проводить на березі Середземного моря у місті Колліурі.

Саме там відбувається прорив до фовізму. Цілковита свобода кольору й культ примітивізму — ось визначальні фактори фовізму, які вперше відкрив П. Гоген. Для картин Матісса характерними ознаками були спрощення форми й прагнення до її чистоти, декоративний площинний стиль, у рамках якого єдність кольору й лінії надають цілому надзвичайно гостру виразність. Свої нові роботи Матісс та його однодумці в мистецтві — К. Ван Донген, Р. Дюфі, Ш. Камуен, А. Манген, А. Марке, А. Дерен, М. Вламінк виставляють в паризькому Осінньому салоні 1905 року. Картини, яким була притаманна надзвичайно яскрава, нова манера, різкі, енергійні барви, вразили публіку й викликали справжній скандал. Один з критиків дав художникам іронічне прізвисько "Гашуз" ("дики"), що дало назву течії, яка являла собою першу революцію в живописі ХХ століття. Дві найвражаючі картини Осіннього салону 1905 року "Відкрите вікно" та "Жінка в капелюсі" зробили Матісса

центром уваги всього мистецького Парижа, зацікавили багатьох живописців. Могутня цілеспрямованість Анрі Матісса, ясність, з якою він умів викладати свої думки, й енергійність, з якою він втілював їх на полотні, робили його лідером групи — "королем диких". Вже при житті фовістів їхні картини знаходились у великих приватних колекціях, а пізніше — в музеях.

Етапною роботою в творчості митця стала композиція "Радість життя" (1906), сюжет якої нав'язаний поемою С. Маларме "Пообідній відпочинок фавна". Незважаючи на занадто організовану гармонію, картина справляла на усіх, хто її бачив, незабутнє враження, давала відчуття свіжої радості. Вона втілювала й перебільшувала фовізм, відкривала усього Матісса у розквіті сил.

Перші значні твори монументально-декоративного живопису було створено Матіссом у 1910 році, коли він закінчив роботу над двома великими панно для інтер'єру будинку російського колекціонера С. Щукіна. У роботі над панно "Танок" і "Музика" художник використав лише три фарби — зелену, темно-синю й яскраво-червону. В обох композиціях Матісс підійшов до головної мети своїх пошуків — до "чистого живопису". "Танок" і "Музика" — це один із вищих злетів генія Матісса. Цими творами він відкрив великі можливості подальшого розвитку мистецтва. Вони посіли почесне місце як у творчості митця, так і в усьому образотворчому мистецтві ХХ століття.

Важливою віхою у творчій біографії А. Матісса стали дві його подорожі по-в Марокко (Танжер) у зимовий період з 1911 по 1913 рік. Знайомство зі Сходом та його мистецтвом, барви сонячної Африки сприяють новим творчим ідеям. Його живопис збагатився національними мотивами, новими просторовими рішеннями та включенням у декоративний ряд полотен яскравої екзотичної природи. Перебуваючи під великим впливом ісламського мистецтва, художник створює цілий ряд картин, серед яких виділяється марокканський триптих "Вид з вікна в Танжері", "Зорра на терасі" та "Вхід у казба".

Події Першої світової війни вразили Анрі Матісса. Його глибока емоційна пригніченість знайшла втілення у строгих полотнах, позначених темною, глухою палітрою та майже геометричними формами ("Вид на Нотр Дам", 1914; "Балконні двері в Колліурі", 1914; "Урок музики", 1916).

Після війни А. Матісс головним чином перебуває в Німці, а згодом остаточно переселяється на південь країни. На його картини знову повертається радість життя, відображена у залитих сонцем інтер'єрах, розкішних букетах та екзотичних візерунках. Сфера його мистецьких зацікавлень розширюється. У 1920 році майстер виконує ескізи декорацій та костюмів до балету І. Стравинського "Соловейко". Під впливом живопису О. Ренуара Матісс захоплюється зображенням натурниць і створює чудовий цикл "одалісок".

20-ті роки ознаменувалися для Матісса початком світового визнання. Його виставки влаштовують у багатьох столицях Європи та Америки. Він має можливість багато подорожувати, адже враження від нових місць завжди були для нього джерелом натхнення. Широке визнання звільнило художника від нестатків. Він виконує багато робіт на замовлення. У процесі створення ескізів Матісс почав використовувати техніку вирізок і наклейок з кольорового паперу ("декупаж"), яку широко застосовував у подальшому.

Для Матісса та його творчості 30-ті роки — період нового піднесення. У шестидесятирічному віці художник відчуває другу молодість. Живописні твори цих років дають уявлення про багатогранність його обдарування ("Рожева оголена жінка", 1935; "Сон", 1935; "Персидська сукня", 1937; "Румунська блуза", 1940; "Натюрморт з устрицями", 1940; та ін). Але головним чином у цей період художник займається графікою. Усе своє творче життя А. Матісс багато малював і був чудовим рисувальником. Його малюнки належать до найкращого, що було створено в графіці ХХ століття.

Після складної операції у 1941 р. майже прикутий до ліжка Матісс переважно працює як художник книги. Серед численних книжок, ілюстрованих та оформлених Матіссом, особливо виділяються "Пасіфая" Монтерлана (1944), "Образи" Реверди (1946) й "Вірші про кохання" Ронсара (1948). У своїх графічних роботах він активно застосовує техніку декупажу. Використовуючи наклейки, Матісс створює серію колажів, яку покладено в основу ілюстрацій до альбому "Джаз" (1947).

В останні роки життя Анрі Матісс береться за оздоблення Каплиці чоток у Вансі на замовлення домініканського ордену. У цій роботі художник вбачав

можливість створити інтер'єр, повністю оформлений згідно його задуму. Але замовники не в усьому слідували вказівкам майстра. І все ж його каплиця має яскраво виражений світський характер, у ній немає похмурого аскетизму й містичної екзальтації. Це ствердження світу гармонії й порядку, радості буття, права митця будь-який предмет перетворювати в образ земного людського щастя. Каплиця чоток — цей останній твір майстра, який гідно увінчує ланцюг його художніх звершень за шістьдесят п'ять років творчого життя

Я ГРОМАДЯНИН ТИХ СТОРІЧ, ЩО ПРИЙДУТЬ..."

До 250-річчя від дня народження Ф. Шіллера
(1759—1805)

Ні, для моїх високих ідеалів

Сторіччя поки не дозріло.

Я—громадянин тих сторіч, що прийдуть...

Великий німецький поет, драматург, теоретик мистецтва, історик, видатний представник епохи Просвітництва Йоганн Крістоф Фрідріх Шіллер увійшов у літературу як письменник, чий найкращі образи сповнені свободоловства і дерзання. Масштабність філософської і соціально-політичної проблематики, сюжетна гострота і героїка Шіллерівських творів зробили їх безсмертними.

Той, кому судилося стати "володарем дум" багатьох поколінь, жив і творив у часи, коли роздвібнена внаслідок тридцятирічної війни на сотні крихітних князівств Німеччина стогнала під тягарем деспотизму, а знесилений народ ще не був здатним на політичну активність. Проте саме в цей період у Німеччині виникає широкий літературний рух, відомий під назвою "Буря і натиск". Рух, сутністю якого став пристрасний протест передової німецької молоді проти мерзенності та застою в політичному житті країни, проти князівської тиранії, феодальної моралі й приниження людської гідності. Це справедливе обурення, цей гнів знайшли найкращий вияв саме в творах молодого Шіллера, чий життєвий шлях був дуже тяжким і передчасно звів його в могилу.

Народився майбутній поет у містечку Марбах, що належав до Вюртемберзького герцогства. Його батько Йоганн Каспар Шіллер — військовий фельдшер, майже все своє життя прослужив у війську, брав участь у воєнних походах. Призвичаївшись до суворої дисципліни та беззаперечного виконання наказів, він вимагав безвідмовного послуху і у власній родині. Проте як людина досить освічена, він зумів прищепити синові інтерес до літератури. Від матері Доротеї, уродженої Кодвейс, жінки тихої, ласкавої й покірливої, Фрідріх успадкував душевну витонченість і мрійливість.

З 1768 року хлопчик почав відвідувати латинську школу. Як підданий герцога Вюртемберзького, батько був змушений віддати сина до так званої Карлової академії, де той без особливої зацікавленості спочатку вивчав юриспруденцію, а потім і медицину. Вісім років (1773—1780) Шіллер провів у цьому "розсаднику рабів", де панували шпигунство і стеження за учнями, категорично заборонялося спілкування із зовнішнім світом, а всі вихованці підкорялися найсуворішій дисципліні. Але навіть у таких умовах він знаходив можливість багато читати: цікавився природничими науками, психологією, зв'язком між біологічною та духовною природою людини, написав на ці теми кілька наукових розвідок. Шіллера хвилювали тогочасні філософські вчення, ідеї французьких просвітників, передусім Жан-Жака Руссо. Він поділяв думки видатного філософа про беззаперечне право кожного народу на незалежність і свободу. Ідеї народовладдя, республіканського правління знаходили у душі вихованця герцогської "академії" жвавий відгук.

Як літератор Шиллер починав з поезії. В 1776 році побачив світ його перший вірш "Вечір", через рік — другий, під назвою "Завойовник", в якому автор посилав прокляття тим, хто зі зброєю в руках знищує людські життя.

Вже перші віршовані спроби засвідчили безумовне поетичне обдарування Фрідріха, його вміння лірично і тонко відчувати природу. В них звучать шляхетні палкі почуття юного ідеаліста, який мріє про свободу й щастя людства. Після закінчення академії Шиллера призначили полковим лікарем. За службу поет одержував жалюгідну платню. Юнак ще ближче пізнає глибини соціальних та міжлюдських відносин.

Над першою драмою "Розбійники" Шиллер почав працювати, ще перебуваючи в академії. У 1781 році твір завершено, а 13 січня 1782 року молодий, нікому ще тоді невідомий автор, дебютував з "Розбійниками" на сцені Мангеймського міського театру. Вистава мала колосальний успіх. "Театр був схожий на божевільню, — згадував один із очевидців, — люди зводили очі до неба, стискали кулаки. Лунали хрипкі вигуки. Незнайомі, ридаючи, кидалися один одному в обійми; жінки, напівпритомні, хитаючись, виходили із залу. Такі бурхливі пристрасті викликала драма Ф. Шиллера "Розбійники". У день прем'єри її авторові виповнилося лише двадцять два роки...

Окрилений успіхом Ф. Шиллер публікує поетичну "Антологію на 1782 рік". Він є автором більшості включених до неї віршів. У 1783 році пише драму з італійської історії епохи Відродження "Змова Фіаско в Генуї».

Вільнодумні погляди Ф. Шиллера викликали невдоволення герцога Вютемберзького Карла-Євгенія. Поета заарештували і категорично заборонили йому писати. Через це, невдовзі після звільнення, він таємно залишає Штутгарт.

Починаються багаторічні поневір'яння Німеччиною. Шиллер зазнає нестатків, але він вільний і має можливість творити. Особливо велике значення мала драма "Підступність і кохання" — одне з найбільших досягнень Шиллера. У ній автор засобами драматургії відтворив головну соціальну проблему часу — суперечність між безправним народом і так званою аристократичною елітою.

П'єса вийшла друком 1784 року. Відтоді починається її триумфальна хода театральними сценами всього світу. Зворушлива історія нещасливого кохання двох молодих людей, розлучених через соціальну нерівність, стала такою ж уславленою, як історія Ромео і Джульєтти з трагедії Вільяма Шекспіра.

Кінець 80-х — початок 90-х років були для Шиллера складними у творчому плані. Цей період позначений і високими художніми злетами, і прикрими невдачами. Він глибоко вивчав німецьку історію; з-під його пера з'являються історичні дослідження, написані рукою справжнього митця. Тоді ж Шиллер написав і чимало поетичних творів. Він збагачує справжніми шедеврами німецьку філософську лірику, громадянську поезію. Його уславлена ода "До радості" (1785) знайшла схвальний відгук не лише у звичайних читачів. Композитор Бетховен написав на її слова фінальний хор своєї Дев'ятої симфонії.

Поезія становить меншу частину творчого доробку Шиллера, хоча більшість його драматичних творів написана віршами, а вся проза тяжіє до поезії.

У багатьох Шиллерових творах відбилася його захоплення античністю. Так, у поезії "Боги Греції", що отримала схвальний відгук Гете, поет змалював свій ідеал спокійного, щасливого, гармонійного життя, сонячного й безжурного.

Дух добра, краси, миролюбності й братерства, віра в світле майбутнє людства проймає вже згадану оду "До радості" — один з найзначніших поетичних творів митця. Оптимізм її привітних строф неповторний. Рядки оди: "Обнімітесь, мільйони, поцілуйтесь, мов брати!", — невмирущий заклик до злагоди між людьми і народами в ім'я життя й радості, що має лунає на повний голос і в наші дні.

Найуспішнішими в поетичній спадщині Шиллера є його балади. Він створив особливий тип короткого сюжетного динамічного вірша, глибоко драматичного за змістом, із сильними почуттями і психологічно виразними героями, з обов'язковим моральним уроком. "Полікратів перстень", "Івікові журавлі", "Зарука", "Рукавичка", "Рицар Тогенбург", — класичні зразки цього поетичного жанру, їх перекладали різними мовами, в тому числі й українською, безліч разів, намагаючись відтворити образну силу і словесну музику Шиллерових поезій.

Після тривалої перерви в драматургічній творчості Шиллер написав п'єсу "Дон Карлос" (1787) — драматичну поему, яку можна охарактеризувати як трагедію політичного ідеалу. Наприкінці 90-х років з'являється його історична драма-трилогія "Валленштейн" (1797—1799). Це масштабний, барвистий, багато в чому новаторський твір. У ньому представлено образи відомих діячів німецького минулого, а також зображено народ як могутню спільноту яскравих індивідуальностей.

Згодом Шиллер пише трагедію "Марія Стюарт" (1800), що мала багату сценічну історію й дала можливість великим актрисам світу розкрити свій талант у ролях двох королев-суперниць — Марії Стюарт і Єлизавети I Англійської. Великий успіх мала і п'єса "Орлеанська діва" (1801).

Усі згадані трагедії написано чудовим дзвінким ямбом, сильними й афористично точними віршами.

Смерть обірвала творчість поета-гуманіста в момент, коли його поглядам відкривалися нові обрії, коли його ідеали набували чіткіших обрисів і він починав вірити в політичну самостійність народу.

Україна стала однією з перших країн, де талант Шиллера високо поцінований, його праці донесені до широкого загалу читачів. У 30-ті роки XIX ст. їх почали перекладати українською мовою, вивчати.

"По-справжньому я відчуваю свою силу лише у творчості", — сказав якось Шиллер. У правдивості цих слів пересвідчуються все нові й нові покоління читачів і глядачів драматичних творів великого німецького класика, прихильники його прекрасного і невмирущого художнього слова.